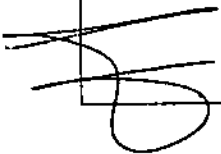

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گفتار هاشمی

اعتدال، صراط مستقیم الهی

علی جدید بناب

سرشناسه

: هدیذ بناب، علی، ۱۳۴۹ -

عنوان و نام پدیدآور

: گفتار هاشمی، اعتدال، صراط مستقیم الهی / مولف علی هدیذبناب.

مشخصات نشر

: تبریز: نور ولایت، ۱۳۸۹.

مشخصات ظاهری

: ۲۵۶ ص.

شابک

: 978-964-8815-34-4

وضعیت فهرست‌نویسی

: فیا

یادداشت

: کتاب ماضی براساس سفرنامه‌های آقای سید صالح هاشمی نوشته شده است.

یادداشت

: کتابنامه: ص. ۲۵۶؛ همچنین به صورت زیرنویس.

عنوان دیگر

: اعتدال، صراط مستقیم الهی.

موضوع

: میانه‌روی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع

: میانه‌روی -- احادیث

موضوع

: میانه‌روی -- جنبه‌های قرآنی

شناسه افزوده

: هاشمی، سید صالح، ۱۳۳۰ -

رده‌بندی کنگره

: ۱۳۸۹ ۵۴۷/۳۷/۱۲۲۶۲۵

رده‌بندی دیویی

: ۲۹۷/۴۶۴۱

شماره کتابشناسی ملی

: ۲۱۹۵۶۲۷

اعتدال، صراط مستقیم الهی

حجت‌الاسلام والمسلمین علی جدیدبناب

بنیاد فرهنگی و خیریه نیمه شعبان مسجد آیت‌الله انگجی تبریز

تابستان ۱۳۹۰ - شمارگان ۲۰۰۰ نسخه

امور اجرائی: کانون تبلیغاتی ثقلین ۵۲۳۷۴۲۱

تبریز - صندوق پستی ۴۷۶۱ - ۵۱۳۸۵

تلفن ۵۲۳۷۰۰۲

شابک ۴ - ۳۴ - ۸۸۱۵ - ۹۶۴ - ۹۷۸

کلیه حقوق چاپ محفوظ و مخصوص مولف می‌باشد

۴۰۰۰۰

چاپ اول - انتشارات نور ولایت - قیمت ۴۰۰۰۰ ریال

تقدیم به:

پیامبر مکرم اسلام، رحمة للعالمین، خاتم النبیین حضرت محمد (صلی الله علیه وآله) و پاره تنش، شهید راه ولایت حضرت صدیقه طاهره، فاطمة الزهرا (سلام الله علیها) و شهید راه عدالت همای رحمت، امیر المؤمنین حضرت علی (علیه السلام) و یازده سلاله پاک از خاندان عصمت و طهارت (علیهم السلام) به ویژه سرور و سالار شهیدان حضرت اباعبدالله الحسین (علیه السلام) و ۷۲ تن از یاران باوفایش و در نهایت تقدیم و عرض ادب به ارباب و مولایم، عدالت گستر جهان، مهدی فاطمه حضرت بقیة الله الاعظم (عج) و نائب برحقش مقام معظم رهبری حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (دام ظلله العالی).

فهرست

۱۱	مقدمه
۱۵	پیشگفتار
۱۷	فصل اول: کلیات تحقیق
۱۸	۱ - ۱. توضیح عنوان
۱۸	۲ - ۱. طرح مسأله
۱۹	۳ - ۱. فرضیه‌های تحقیق
۱۹	۴ - ۱. اهداف تحقیق و ضرورت اجرای آن
۲۰	۵ - ۱. پیشینه‌ی تحقیق
۲۱	۶ - ۱. روش تحقیق
۲۱	۷ - ۱. قلمرو تحقیق
۲۱	۸ - ۱. تعریف واژه‌ها
۲۳	۹ - ۱. مشکلات و محدودیت‌ها
۲۳	۱۰ - ۱. فصل‌بندی
۲۵	فصل دوم: قلمرو اعتدال در اسلام
۲۶	۱ - ۲. اعتدال در امور فردی
۲۶	۱ - ۱ - ۲. اعتدال در عبادت
۳۲	۲ - ۱ - ۲. اعتدال در سخن گفتن
۳۶	۳ - ۱ - ۲. اعتدال در تفکر و اندیشه
۳۸	۴ - ۱ - ۲. اعتدال در خوردن و آشامیدن
۴۲	۵ - ۱ - ۲. اعتدال در دنیاطلبی
۴۳	۶ - ۱ - ۲. اعتدال در خشم و غضب
۴۴	۷ - ۱ - ۲. اعتدال در ارضای غریزه جنسی
۴۶	۸ - ۱ - ۲. اعتدال در اقتصاد
۴۹	۹ - ۱ - ۲. اعتدال در ترس و امید
۵۵	۱۰ - ۱ - ۲. اعتدال در انفاق
۵۷	۱۱ - ۱ - ۲. اعتدال در تشویق و توبیخ
۵۸	۱۲ - ۱ - ۲. اعتدال در دعا
۵۹	۱۳ - ۱ - ۲. توصیه به اعتدال در آخرین لحظات عمر امام علی (ع)
۶۱	۱۴ - ۱ - ۲. اعتدال در خلقت انسان
۶۳	۲ - ۲. اعتدال در امور اجتماعی
۶۳	۱ - ۲ - ۲. اعتدال در دوستی با اهل بیت (علیهم‌السلام)
۶۹	۲ - ۲ - ۲. اعتدال در محبت فرزند
۷۱	۳ - ۲ - ۲. اعتدال در زندگی
۷۳	۴ - ۲ - ۲. اعتدال در شرایط مختلف زمانی و مکانی

۷۷	۵-۲-۲. اعتدال در معاشرت با دیگران
۸۱	فصل سوم: اعتدال در قرآن و متون تفسیری
۸۵	۱-۳. اسلام و اعتدال
۸۵	۲-۳. اعتدال در دین
۸۶	۱-۲-۳. تثلیث موهوم است
۸۹	۲-۲-۳. تثلیث بزرگ‌ترین انحراف مسیحیت
۹۴	۳-۳. پیامبران هرگز از اعتدال خارج نمی‌شوند.
۹۵	۴-۳. اعتدال در حج
۹۶	۵-۳. میانه‌روی در انفاق
۹۷	۶-۳. میانه‌روی در راه رفتن
۹۹	۷-۳. اعتدال در خوردن و آشامیدن
۱۰۰	۸-۳. اعتدال در قوا
۱۰۱	۹-۳. اعتدال در جنگ
۱۰۴	۱۰-۳. جنگ با منافقین
۱۱۱	۱۱-۳. اعتدال در دوستی
۱۱۲	۱۲-۳. ربا برهم‌زننده اعتدال
۱۱۴	۱۳-۳. اعتدال در دین ابراهیمی
۱۱۸	۱۴-۳. اعتدال در استفاده از فرصت‌ها
۱۲۱	۱۵-۳. اصل اعتدال‌گرایی در خانواده، رعایت اصل صداقت
۱۲۳	فصل چهارم: اعتدال در نهج‌البلاغه
۱۲۷	۱-۴. انواع اعتدال در سخنان امیر بیان
۱۲۸	۱-۱-۴. اعتدال سیاسی
۱۲۸	۱-۱-۴. اعتدال رهبر
۱۲۸	۲-۱-۴. عدل الهی
۱۲۹	۳-۱-۴. ضرورت استقرار عدل
۱۲۹	۴-۱-۴. اعتدال اخلاق مدیریت
۱۲۹	۵-۱-۴. اعتدال و میانه روی در خوابیدن سربازان
۱۳۰	۶-۱-۴. ارزش عدالت و راه کشورداری
۱۳۰	۷-۱-۴. عدل و انصاف با مردم
۱۳۰	۸-۱-۴. عدل و مساوات با مردم
۱۳۱	۹-۱-۴. رعایت عدالت با دشمن
۱۳۱	۱۰-۱-۴. رعایت مقررات عدالت در قصاص
۱۳۱	۲-۱-۴. اعتدال اقتصادی
۱۳۱	۱-۲-۴. ره آورد شوم تهیدستی و برخورد با تفکر ترک دنیا
۱۳۳	۲-۲-۴. ضرورت اجرای عدالت اقتصادی
۱۳۴	۳-۲-۴. ضرورت عدالت اقتصادی در جامعه

۱۳۵	۴-۲-۱-۴. روش برخورد با مخالفین عدالت اقتصادی
۱۳۶	۴-۲-۱-۵. اعتدال در بخشش و حسابرسی
۱۳۶	۴-۲-۱-۶. اعتدال در تجارت
۱۳۶	۴-۲-۱-۷. توصیه به اعتدال در بیت المال
۱۳۷	۴-۱-۳. اعتدال اجتماعی
۱۳۷	۴-۱-۳-۱. روش برخورد با گروه‌های اجتماعی
۱۴۰	۴-۱-۳-۲. ضرورت تساوی و عدالت اجتماعی
۱۴۱	۴-۱-۳-۳. اعتدال در پرداخت به امور خانواده
۱۴۱	۴-۱-۳-۴. اعتدال در ثناگویی
۱۴۲	۴-۱-۳-۵. اعتدال در دشمنی‌ها
۱۴۲	۴-۱-۳-۶. اعتدال در دوستی و خصومت
۱۴۳	۴-۱-۴. اعتدال اعتقادی و مذهبی
۱۴۳	۴-۱-۴-۱. شناخت اقسام عدل و عدالت
۱۴۴	۴-۱-۴-۲. اعتدال و میانه روی در دوستی امام
۱۴۴	۴-۱-۴-۳. اعتدال در خوشی و نگرانی
۱۴۵	۴-۱-۴-۴. اعتدال گرایی زاهدان
۱۴۵	۴-۱-۴-۵. ضرورت اعتدال و میانه روی
۱۴۵	۴-۱-۴-۶. ارزش و برتری عدل
۱۴۶	۴-۱-۴-۷. تعریف توحید و عدل
۱۴۶	۴-۱-۴-۸. تعریف عدل و احسان
۱۴۶	۴-۱-۴-۹. تلخی اجرای عدالت
۱۴۷	۴-۲. سیره امیرالمؤمنین در اعتدال گرایی
۱۵۱	فصل پنجم: اعتدال از منظر امام خمینی (ره)
۱۵۲	۵-۱. سالک حق به دور از افراط و تفریط
۱۵۴	۵-۲. پرهیز از لباس شهرت
۱۵۸	۵-۳. افراط و تفریط اهل ظاهر و باطن در سلوک حق
۱۶۰	۵-۴. حد تعطیل و حد تشبیه خروج از حد اعتدال
۱۶۰	۵-۵. صراط مستقیم همان راه اعتدال
۱۶۴	۵-۶. جنبایات شاه نشانه از دست دادن اعتدال اعصاب
۱۶۸	۵-۷. استقرار عدالت حقیقی در زمان مهدی موعود (عج)
۱۷۳	۵-۸. افراط و تفریط بر خلاف عدل الهی
۱۷۵	۵-۹. افراط و تفریط برخی از علمای متجبر مقدس مآب
۱۹۴	۵-۱۰. افراط و تفریط در قوه غضبیه
۲۱۲	۵-۱۱. با وجود شاه میانه روی معنا ندارد.
۲۱۳	۵-۱۲. میانه روی در عبادات
۲۱۴	۵-۱۳. اعتدال در امر به معروف و نهی از منکر

۲۱۵	فصل ششم: آثار و پیامدهای اسراف و تبذیر
۲۱۶	۱- ۶ تعریف اسراف و حدود آن
۲۱۶	۱- ۱- ۶ مفهوم اسراف
۲۱۶	۱- ۲- ۶ خاستگاه نفسانی اسراف
۲۱۹	۱- ۳- ۶ واقعیت اسراف
۲۲۰	۱- ۴- ۶ آثار مشترک دو اسراف (اسراف در مالکیت، اسراف در مصرف)
۲۲۰	۱- ۵- ۶ فهم و بیان کلی اسراف
۲۲۱	۱- ۶- ۶ اسراف در تولید و واردات
۲۳۲	۲- ۶ اعتدال در قرآن و روایات
۲۳۶	۱- ۲- ۶ حد اسراف
۲۳۷	۲- ۲- ۶ عدم استجابت دعا
۲۳۹	۲- ۳- ۶ نهی از غرق گشتن در مصرف و برخورداری
۲۴۱	۲- ۴- ۶ مسرفان و از بین رفتن حقوق دیگران به دست ایشان
۲۴۳	۲- ۵- ۶ مسرفان، فسادکنندگان در زمین
۲۴۵	۲- ۶- ۶ پرخوری اسراف است
۲۴۶	۳- ۶ نهی قاطع از تبذیر
۲۴۷	۱- ۳- ۶ تبذیرگران برادران شیاطینند
۲۴۸	۲- ۳- ۶ تبذیرگر مفسد است
۲۴۹	۳- ۳- ۶ تبذیرگر به خواسته خویش نمی‌رسد
۲۴۹	۴- ۳- ۶ از تبذیرگری تا تنگ نظری
۲۵۱	منابع

چکیده

فلسفه وجودی انسان، ما را بر آن می‌دارد که در رابطه با انسان و تکالیف و وظایفی که برای او در این راستا از جانب خالق لایزال تبیین شده است، مطالعه و بررسی‌هایی داشته باشیم تا بتوانیم خود را به کمال مطلوب نزدیک‌تر نماییم، در این راستا تمسک به «قرآن» و «عترت» می‌تواند تسکین بسیاری از دردها و ناآرامی‌های ما باشد.

انسان در رسیدن به کمال مطلوب، راه‌های طولانی و پر پیچ و خمی را پیش رو دارد و در بین این راه‌ها، فقط یک راه انسان را به کمال مطلوب خواهد رساند و آن جز «صراط مستقیم» نیست. برای رسیدن به صراط مستقیم، آنچه که از طریق قرآن کریم و سیره و سنت معصومین (علیهم‌السلام) توصیه شده است، طریق «اعتدال» است و به طور مسلم افراط و تفریط جوابگو نخواهد بود.

سعی بر این است از منظر قرآن کریم و پیامبر اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله) و اهل بیت طاهرینش (علیهم‌السلام)، راه اعتدال در ابعاد مختلف زندگی فردی و اجتماعی انسان به طور دقیق مورد بررسی واقع شده و در اختیار علاقمندان و تشنگان فرهنگ نبوی و علوی قرار گیرد. همچنین در این راستا در بخشی از کتاب به بررسی اعتدال از منظر امام و رهبری پرداخته شده و آنچه که در فرمایشات و تالیفات آن دو عزیز در رابطه با اعتدال و میانه‌روی بوده است، تدوین و در اختیار علاقمندان قرار گرفته است.

مقدمه

در صراط مستقیم بودن خواسته هر مسلمان حتی رسول الله (صلی الله علیه و آله) و ائمه اطهار (علیهم السلام) در هر روز و در هر نماز است.^۱ صراط مستقیم همان راه میانه و وسط است که امیرالمومنین (علیه السلام) فرمود: «الْيَمِينُ وَالشَّمَالُ مَضَلَّةٌ وَالطَّرِيقُ الْوُسْطَى هِيَ الْجَادَةُ»^۲ (انحراف به چپ و راست گمراهی است و راه وسط جاده مستقیم است.) در جای دیگر می فرماید: «... وَأَمَّا الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ فِي الدُّنْيَا فَهُوَ مَا قَصُرَ عَنِ الْغُلُوِّ وَارْتَفَعَ عَنِ التَّقْصِيرِ وَاسْتَقَامَ فَلَمْ يَعْدِلْ إِلَى شَيْءٍ مِنَ الْبَاطِلِ»^۳. (... اما صراط مستقیم در دنیا آن راهی است که از غلو و زیاده روی پائین تر است و از کوتاهی و نارسایی رفیع تر، آن راهی است که هرگز از تعادل خارج نمی شود و به باطل نمی گراید.) قابل توجه است در این روایت صراط مستقیم الهی در دنیا به برنامه های عادلانه و خطامشی به دور از افراط و تفریط تفسیر شده است، برنامه هایی که هرگز به باطل الوده نگردد و به انحراف گرایش نیابد.

صراط مستقیم یعنی اعتدال و دوری از هر نوع افراط و تفریط در عقیده و در عمل. چنانچه مشهور بین علمای اخلاق، هر فضیلت اخلاقی در حقیقت حد متوسط دو رذیله اخلاقی است، اگر از جنبه افراطی و تفریطی آن صفت برهیز شود، به طور قطع انسان در مسیر اعتدال قرار می گیرد؛ افراط و تفریط و انحراف از صراط مستقیم در جهان بشریت یکی از اساسی ترین مشکلات پیش روی انسان در عصر کنونی است، اگر در دنیای اسلام به توصیه پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) در تمسک به ثقلین عمل می شد، آیا تفرقه افکنی بین مسلمین که توطئه استعمارگران و صهیونیسم جهانی بود، میسر می شد؟ آیا به وجود آمدن فرقه هایی مثل وهابیت به این جهت نبود که ما از طریق اعتدال فاصله گرفته ایم؟ آیا رخنه کردن بیگانگان در صفوف مسلمین جهان به دلیل افراط و تفریط و فاصله گرفتن از مسیر اعتدال نبوده است؟

۱ - فاتحه، ۶

۲ - بخار الانوار، ج ۸۷، ص ۳.

۳ - معانی الاخبار، ص ۳۳.

پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمود: «بِالْعَدْلِ قَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ»^۱، آسمان‌ها و زمین در پرتو عدل تکوینی و نظام موزون و متعادل است که به مشیت الهی بر جهان هستی حکومت دارد و پابرجا و استوار است.

اعتدال یک سنت الهی است که هم نظام تکوین بر اساس آن استوار است و هم نظام تشریع در پرتو آن پایدار می‌باشد. در نظام تکوین اگر در قرآن حکیم آیاتی داریم بر این مضمون که هیچ چیز در این جهان عبث، باطل و بیهوده خلق نشده است^۲، در مقابل آیات شریفه دیگر گویای این حقیقت است که هر چیزی در عالم روی حساب و کتابی و در حد و اندازه‌ای خلق شده است که در آن حد و اندازه خود حق و صحیح است^۳. در مورد کرات آسمانی می‌فرماید: «... وَ كُلُّ فِی فَلْکَ یَسْبَحُونَ»^۴، (هر یک از کرات در مداری در حرکتند).

دانشمندان در باره خورشید و فاصله متعادل و موزون آن با زمین نوشته‌اند: اگر اندازه تشعشع آن به نصف برسد درجه حرارت زمین از درجه‌ای که آب در آن یخ می‌بندد پایین‌تر می‌رود و اگر مقدار آن چهار برابر گردد، تمام اقیانوس‌ها و دریاها جوش خواهد آمد.^۵

و در مورد خلقت انسان می‌فرماید: «مِنْ نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ»^۶، جمله «قدره» از ماده «تقدیر» به معنای اندازه‌گیری به کار رفته که هر کدام از نظر کمیت و کیفیت اندازه معینی دارد که اگر کم و بیش در آن رخ دهد نظام وجود انسان به هم می‌ریزد.^۷

در نظام تشریع نیز پروردگار عالم پس از آنکه از گناهان بزرگی چون شرک به خدا، کشتن فرزندان، اعمال منافی عفت، قتل نفس، تجاوز به اموال یتیمان و دیگر گناهانی از این قبیل نام می‌برد و مردم را از آلوده شدن به آن معاصی برحذر داشته، سپس می‌فرماید: «... وَ أَنْ هَذَا صِرَاطِی مُسْتَقِیماً فَاتَّبِعُوهُ وَ لَا تَتَّبِعُوا السَّبِیلَ فَتَفْشَرُوا عَنْ سَبِیلِهِ ذَلِكُمْ وَ صَاكُم بِهِ

۱ - تفسیر صافی، ص ۵۱۶.

۲ - مراجعه کنید به: سوره آل عمران، آیه ۱۹۱ و سوره ص، آیه ۲۷.

۳ - مراجعه کنید به: سوره قمر، آیه ۴۹؛ سوره رعد، آیه ۸؛ سوره طلاق، آیه ۳؛ سوره عبس، آیه ۱۹.

۴ - یس، ۴۰.

۵ - گفتار فلسفی (معاد از نظر روح و جسم)، محمد تقی فلسفی، چاپ هشتم، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۶، ص ۱۱۱، به نقل از: پیدایش و مرگ خورشید، ص ۲۳.

۶ - عبس، ۱۹.

۷ - لغات در تفسیر نمونه، محمدجعفر امامی، چاپ اول، قم: انتشارات امام علی بن ابیطالب (ع)، ۱۳۸۷ شمسی، ص ۴۳۵.

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ»^۱. (این سفارش‌های انسان‌ساز، صراط مستقیم و راه راست تشریعی من است، از آن پیروی کنید و از پی راه‌های انحرافی و گمراه‌کننده نروید که باعث تفرق شما از راه الهی است، امید است با پذیرفتن این توصیه‌ها در صراط مستقیم باشید و به صفت تقوا متصف گردید).

جابر بن عبدالله انصاری می‌گوید: حضور پیغمبر اسلام (صلی‌الله‌علیه‌وآله) نشسته بودیم، آن حضرت خطی پیش روی خود کشید و فرمود: این راه خداوند است، آنگاه دو خط از طرف راست و چپ ترسیم نمود و فرمود: این راه شیطان است، سپس دست خود را روی خط وسط گذارد و آیه مورد بحث را تلاوت فرمود.^۲

کسی که می‌خواهد انسان باشد، انسان زندگی کند و انسان بمیرد، حتماً باید راه اعتدال را پیش گیرد و غرائز و امیال و شهوات خویش را تعدیل نموده و از افراط و تفریط‌شان باز دارد، این همان صراط مستقیم الهی است که هدف پیغمبران خداست و هر کس در دنیا این صراط را به درستی پیمود، در آخرت نیز صراط قیامت را به سلامت می‌پیماید، در قرآن مجید و روایات ائمه معصومین (علیهم‌السلام) نمونه‌های زیادی آمده که در آنها به جنبه‌ی اعتدال که همان راه مستقیم است تاکید و از افراط و تفریط نهی شده است، کتاب حاضر با عنوان «اعتدال، صراط مستقیم الهی» حاوی آیات و روایات و مطالبی است که اینجانب در سال‌های گذشته به طور پراکنده از سیمای جمهوری اسلامی ایران مرکز آذربایجان شرقی و در جلسات شورای اسلامی کلان‌شهر تبریز و در مسجد قزلی بازار مورد بحث قرار داده‌ام، خیلی مایل بودم که این مطالب جمع‌بندی شده و به صورت کتاب در اختیار عموم قرار گیرد. اخیراً موضوع را با دانشمند محقق جناب حجة الاسلام والمسلمین آقای علی جدیدبناب که همگان با آثار و تالیفات ایشان در زمینه‌های مختلف آشنایی دارند، مطرح نمودم و ایشان با همه مشغله‌های تدریس، تحقیق و پژوهشی که دارند، از این امر استقبال نمودند و در این زمینه تحقیقات، پژوهش‌ها و زحمات زیادی را متحمل شده‌اند که در معرفی چهره واقعی اسلام گام موثری بوده و در نوع خود کاری کم‌نظیر است.

سید صالح هاشمی

پاییز ۱۳۸۹

۱ - انعام، ۱۵۳.

۲ - تفسیر الدر المنثور، ج ۳، ص ۵۶.

پیشگفتار

انسان برای رسیدن به کمال مطلوب، نیاز به اسباب و وسایلی دارد، از جمله اسباب مطمئن و موثر، می‌توان به دو امانت بزرگ الهی که توسط حضرت رسول (صلی‌الله‌علیه‌وآله) به امت به عنوان امانت سپرده شده است، اشاره نمود، اگر به این دو در کنار هم توجه شود، مسیر برای انسان هموارتر شده و ضلالت‌ها و تاریکی‌ها زدوده خواهد شد.

راهی که از منظر پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌وآله) و عترت طاهرينش (علیهم‌السلام)، برای نیل به مطلوب توصیه شده است، راه اعتدال است و در این راستا از افراط و تفریط نهی شده است. در این نوشتار برآنیم تا طریق اعتدال را در ابعاد مختلف زندگی اعم از فردی و اجتماعی مورد بررسی قرار داده و به صورت کاربردی مورد توجه جدی قرار دهیم، آنچه که در این زمینه حقیر را انگیزه‌ای مضاعف بخشید، یادداشت‌های خطیب اندیشمند، امام جماعت یکی از مساجد مهم بازار و عضو سه دوره شورای اسلامی کلان‌شهر تبریز حجة الاسلام والمسلمین حاج آقا سید صالح هاشمی بوده است که در جلسات شورای شهر تحت عنوان مبحث اعتدال مطرح فرموده بودند و وقتی بنده احادیثی را که آن بزرگوار مهیا کرده بودند، مطالعه نمودم و از طرفی چون در حقیقت «اعتدال»، موضوع مهمی است که در حد خود کمتر به آن توجه شده است و نیز خوش ذوقی ایشان در گزینش احادیث، انگیزه اینجانب را جهت تالیف کتابی با عنوان «اعتدال، صراط مستقیم الهی» دوچندان کرد، به این امید که تمسک به قرآن و پیامبر رحمت و عترت طاهرينش (علیهم‌السلام) درمانی برای دردهای روحی و روانی بشریت بوده باشد و انسان را از ورطه‌ی هلاکت به سوی ساحل نجات و آرامش رهنمون سازد.

علی جدیدبناب

عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت معلم آذربایجان

تبریز - پاییز ۱۳۸۹